

Bygherrekompetencer - MODUL 2

4. - 6. oktober 2017 i HUSET i Middelfart

DAG 1

4. oktober 2017

Lyskær 1
DK-2730 Herlev
Telefon +45 70 12 06 00
E-mail info@molio.dk
Web www.molio.dk
CVR nr. DK 63 03 50 17

Kl.	Emner	Lærer / oplæg
Kl. 08.30	Registrering – morgenmad	
Kl. 09.15	Velkomst <ul style="list-style-type: none"> - Forventningsafstemning - Program og overordnet fokus for Modul 2	Ib Steen Olsen, ekstern lektor, DTU Management Byggeledelse Teknikumingeniør, EBA, MRICS og medejer Gert Munksgaard Thorsøe, emcon a/s
	Modulopgaver <ul style="list-style-type: none"> • Fremlæggelse og feedback på modulopgaverne <p>NB!: 12 min. pr. fremlæggelse + 12 min. drøftelse pr. gruppe</p> Pause undervejs – kaffe / te	Ib Steen Olsen + Gert Munksgaard Thorsøe + alle kursister
Kl. 12.00	Frokost	
Kl. 12.45	ATP, den institutionelle bygherres struktur, fokus og organisering	Afdelingschef Claus Visti Hansen, ATP Ejendomme
Kl. 13.45	Pause – kaffe/te	
Kl. 14.00	Introduktion til Udbudsloven og Udbudsstrategi <p>På indlægget gennemgås udvalgte dele af udbudsloven med vægt på de dele, der har betydning for bygherrens tilrettelæggelse og gennemførelse af udbudsforretningen.</p> <p>På indlægget gennemgås endvidere en række overvejelser vedr. udbudsformer, udvælgelse af tilbudsgivere, bedømmelse/evaluering af tilbud samt tildeling af kontrakt.</p> <p>Indlægget afsluttes med en case.</p> Casen: Udbud af rådgiverydelse <p>Med henblik på at sikre, at det 'rigtige' rådgiverteam vælges til opgaven, skal der i grupperne bl.a. arbejdes med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formulering af overordnet udbudsstrategi for udbud af rådgiverydelse • Valg af udvælgelses- og tildelingskriterier • Fastlæggelse af bedømmelsesmodel, herunder vægtning og bedømmelse	Bygherrerådgiver og cand. jur. Conni Tamborg, emcon a/s

	<p>Deltagernes resultat præsenteres og drøftes efterfølgende i plenum.</p> <p>Temaet bliver yderligere behandlet i Henrik Hauge Andersens indlæg på 2. dagen, hvor udbudsreglerne perspektiveres og uddybes i forhold til bygherrens øvrige aftalegrundlag.</p> <p>Pauser og opgave er indlagt undervejs</p>	
Kl. 17.45 – 18.00	<p>Opsamling og afslutning</p> <ul style="list-style-type: none"> og i halen på Conni Tamborgs indlæg forberede ét generelt (så det har interesse for alle) spørgsmål pr. deltager til Henrik Hauge Andersen i morgen. 	Ib Steen Olsen og Gert Munksgaard Thorsøe
Kl. 19.15	Middag	

DAG 2

5. oktober 2017

STRATEGISK ØKONOMISTYRING + OVERSLAG + JURAEN

	Emner	Lærer / oplæg
Kl. 08.15	<p>Opsamling fra dag 1 – og introduktion til dag 2</p> <p>Moduloppgaven – på ret kurs? Muligheder for gruppevis at drøfte modulopgaverne med kursusledelsen – og internt i grupperne</p> <p>Fælles drøftelser forud for jura-indlægget Drøftelse af de spørgsmål, kursisterne har udtænkt efter Connies indlæg på dag 2 – så de er klar til Henriks indlæg herefter.</p>	Ib Steen Olsen og Gert Munksgaard Thorsøe
Kl. 09.15	<p>Juraen med bygherre-øjne</p> <p>Bygherrens aftalegrundlag – kort om fokuspunkter Bygherrens handlepunkter, forpligtelser og rettigheder ift.: <ul style="list-style-type: none"> - ABR89 og Ydelsesbeskrivelserne - AB92 / ABT93 (Sikkerhedsstillelse, forsikringer, forsinkelser, aflevering, mangler etc.) – alt det, du som bygherre skal være opmærksom på i denne forbindelse</p> <p>Hvad bygherren har brug for at vide om EU's udbudsdirektiver, den nye udbudslov og tilbudslov <ul style="list-style-type: none"> - Gennemgang – ud fra hvad du som bygherre bør vide - Forskelle mellem Udbudsloven, Forsyningsvirksomhedsdirektivet, Tilbudsloven - Udbudsformer i udbudsloven og tilbudsloven - Valget mellem offentligt/begrænset udbud, udbud med forhandling, konkurrencepræget dialog og træk på rammeaftaler, herunder SKI - Udfyldelse af udbudsannoncen til TED - Kort indblik i klagenævnsløven (håndhævelsesloven) og – kort om nyere praksis ved klagenævnet for udbud </p> <p>Kursisternes spørgsmål Mulighed for at tage spørgsmål op, som kursisterne har forberedt dagen før. Skal være så generelle, at de har relevans for flere/alle.</p> <p>Pauser og opgaver indlagt undervejs</p>	Advokat (H) og partner Henrik Hauge Andersen, VILTOFT
Kl. 12.15	Frokost	
Kl. 13.00	<p>Juraen med bygherre-øjne - fortsat</p> <p>Pauser og opgaver indlagt undervejs</p>	Advokat (H) og partner Henrik Hauge Andersen, VILTOFT
Kl. 15.15	<p>Bygherrens arbejdsmiljøforpligtelser og metoder</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke pligter har jeg som bygherre? • Hvilke pligter har arbejdsmiljøkoordinatorerne? 	Adm. Dir. Henrik Eggensen, EGGERSEN MILJØ & SIKKERHED

	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke pligter har de projekterende? • Hvorledes kan disse pligter organiseres og udføres overskueligt, enkelt og praktisk på projekterne? 	
Kl. 16.15	<p>Valg af strategier for gennemførelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Rammebetingelser) • Valg af parter • Overvejelser om udbuds-, organisations- og samarbejdsformer, jvfr. del 4 i Bygherrevejledningen • Bygherrens projektledelse for at tilføre værdi til byggeprocessen • Hvad lærte vi herom af bygherrerepræsentanterne, jf. modul 1? <p>I plenum drøftes forskellige mulige strategier i modulopgaverne - fra mere traditionelle til nye bl.a. på baggrund af udbudsloven.</p>	Ib Steen Olsen
Kl. 17.15	Pause – kaffe / te	
Kl. 17.25 – 18.30	<p>Den kommunale bygherres organisering, opgaver, strategi og udvikling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den kommunale bygherrerolle • De kommunale byggeopgaver - strategier og organisering • Professionalisering af den kommunale bygherreorganisation • Hvordan skaber den kommunale bygherre værdi for sine kunder 	Kontorchef Christina Schuln-Zeuthen, Team I, Byggeri København
Kl. 18.45	Middag	
Kl. 20.00	Tid til modulgruppeopgaverne Mulighed for drøftelse med kursusledelsen	

DAG 3

6. oktober 2017

Kl. 08.00	<p>Opsamling på dag 2 og introduktion til dag 3</p> <p><i>v/ Ib Steen Olsen og Gert Munksgaard Thorsø</i></p>
Kl. 08.15	<p>Grundlæggende økonomistyring i byggesagen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grundbegreber i økonomistyring for bygherren i forbindelse med en byggesag • Vigtigheden og nytten af effektiv økonomistyring i en byggesag • Metoder og værktøjer, forbindelse med økonomisk disponering og afsluttende regnskab i byggeriet <p>Men alt går ikke altid som forventet, så:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budgettering er nøglen • Data til budgettet, afstemning af forventninger og roller • Budgettet som led i strategisk styring af byggeprojektet • Gennemsigthed og opfølgning

	<p>Walk & Talk</p> <ul style="list-style-type: none"> - med lille gruppeopgave + opsamling <p><i>v/ Arkitekt og byggeøkonom Christian Bolding</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - der udfordres af Ib Steen Olsen og Gert Munksgaard Thorsøe
Kl. 10.45	Pause – kaffe/te
Kl. 11.00	<p>Successiv Kalkulation</p> <p>Successiv Kalkulation er velegnet til de første overordnet anlægs-/byggeoverslag, hvor projektet kun kendes på overordnet niveau, og der skal tages stilling til om projektet overhovedet skal igangsættes.</p> <p>Vi vil under dette punkt gennemgå</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hovedprincipperne i successiv kalkulation - Generelle forhold og basisoverslaget - Anvendelighed af metoden, hvornår i processen og hvordan - Planlægning af kalkulationsproces - Opbygning af kalkulationsstruktur - Vurdering af resultater <p>Udvalgte emner afprøves i praksis på et projektcase.</p> <p><i>v/ Civilingeniør - HD(O) - IPMA certificeret projektleder Mads Blaabjerg, emcon a/s</i></p>
Kl. 12.00	Frokost
Kl. 12.45	<p>Successiv Kalkulation - fortsat</p> <p><i>v/ Civilingeniør - HD(O) - IPMA certificeret projektleder Mads Blaabjerg, emcon a/s</i></p>
Kl. 14.15	Pause – kaffe/te
Kl. 14.30	<p>Bæredygtighed</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Bæredygtighed i byggeriet" - Bygherreforeningens hvidbog • Kort overblik over certificeringer og mærkninger – herunder især DGNB-DK, som er valgt som "officiel" certificeringsordning i Danmark? • Hvordan kan certificeringsordninger bruges i programmering, projektering og udførelse? Hvad er det, jeg som både lille og stor bygherre skal være opmærksom på? • Hvordan indarbejdes det i et projekt? • Case <p>Totaløkonomi – i praksis for bygherrer</p> <p>Danske erfaringer - baseret på bl.a. vejledningen fra Erhvervs- og Byggestyrelsen.</p> <p>Eksempler på håndtering af totaløkonomien i konkrete cases.</p> <p>Orientering om nyt LCC-værktøj (LCCbyg) og vejledning som Energistyrelsen har lanceret som fælles grundlag for totaløkonomiske beregninger.</p> <p><i>v/ Seniorforsker, ph.d. Kim Haugbølle, Statens Byggeforskningsinstitut/Aalborg Universitet</i></p> <p>[Pauser undervejs]</p>
Kl. 16.45	<p>Opsamling på de tre dage</p> <ul style="list-style-type: none"> - drøfte forhåndsforventninger, modulet og kaste et blik fremad

	<i>v/ Ib Steen Olsen og Gert Munksgaard Thorsøe – og alle</i>
Kl. 17.00	Tak for denne gang – og på gensyn

Molio forbeholder sig ret til ændringer